

CUMHURİYET DÖNEMİNİN SOSYALİST OZANI;
BAŞKALDIRININ YILMAZ USTASI AŞIK İHSANİ

AŞIK İHSANİYİ TANIYALIM

Aşık İhsanı 1930 yılında Diyarbakır da doğdu. İki yaşında babası Filit'i yitirdi. Anası onu sıkıntılar içinde büyüttü. İhsanı biraz gelişip boy atınca anasıyla beraber tezek toplamaya başladı, ağanın yanında kaz çobanlığı yaptı. Öyle bir gün geldi ki, ağanın baskısına ve sıkıntısına dayanamayıp kaçtı. Yaşamını devam ettirmek için her türlü işte çalıştı. Gitmediği

yer yapmadığı iş kalmadı. Uşak şeker fabrikasında

çalıştığı

dönemde Güllüşah' la (Sevim) tanışıp evlendi.

Aşık İhsanı' in yaşamını incelerken, kendi söylediği şu sözleri aktarmayı uygun gördüm. "Ben küçükken babam ölmüş. Nasıl mı ölmüş, kim mi öldürmüş, ölmüş işte... Ne siz sorun, ne ben diyeyim... Babamın ölümünden sonra, ben ve benden küçük bacım, bir hükümlüye vurulmuş zincir gibi, genç anamın boynuna takılmışız..."

İşte böyle anlatıyor, Aşık İhsanı yaşam hikayesini. Ama bununla da bitmiyor. Çünkü

yoksulluk, çaresizlik onunla yoldaş olmuştur, bir türlü peşini bırakmaz. Yoksulluktan daha bela, başlarında, Kel Ağa ile Şeyh vardır. Bela ki böylesi hiç görülmemiş. Köylerinin üstüne kara bir bulut gibi çökmüş, köylüye aydınlık yüzü göstermeyen.

Aşık İhsanı de büyük bir okuma aşkı vardır, fakat bu aşkın karşısında da aşılması güç bir ağa ve şeyh belası vardır.Şeyh din, iman korkusuyla ağanın emirlerini köylüye dikte eder. Yoksul köylü çocuklarının okula gidememeleri de ağanın şeyhe uygulattığı emirlerinden biridir.

Çünkü, ağa köylünün uyanmasından yana değildir. Uyanan halkın ne yapacağını iyi bilmektedir. O nedenle şeyhin aracılığıyla, cennet, cehennem korkusu veya vaatleriyle halkı uyutmakta ve çocuklarının okumasını engellemektedir. Okula gidenin kafir olduğunu, cehennemde yanacağını söyleyip, yoksul halkı sindirip, cehalete, karanlığa itiyorlardı. Ama Aşık İhsanı bunlara içten içten gülüp geçiyordu. Duymazlıktan geliyordu. Mahallelerinde ki zengin çocuklarının gittiği okulun yanından geçerken, hep onlardan biri olmayı düşünüyordu. Fakat olamıyordu. "Yine bir gün tezek toplamaya giderken, torbayı anasının üzerine attığı gibi kaçtı, ama kimse ona sahip çıkıp okula yazdırmadı" Bu karşı çıkışından dolayı, o gün en korktuğu da başına gelir.Şeyhin müridi onu oradan alıp,Şeyhin huzuruna çıkarır, İhsanı ömründe ilk defa orada çok korkar. İçinde bir nefret tohumu o gün yeşermeye başlar.Bu nefret, öyle nefrettir ki, feodal toplum yapısının, toprak ağaları ve din adına sömürgecilik yapan Şeyhlere ve müritlerine karşı baş kaldırıp, mücadele etmesini, başlatmış olur.

Aşık İhsani, başlangıcında rüyasında gördüğü bir güzelin etkisiyle sevdanın ozanı olarak, yurdunun tamamını, yurt dışının bazı yerlerini karış karış dolaştı ise de, bir süre sonra, içinde bulunduğu coğrafyanın feodal yapısının verdiği rahatsızlıktan, kendini sınıfsal çelişkilerin ortasında buldu. Bu çelişkilerden yola çıkarak, düşüncesini değiştirdi, safını işçi sınıfının yanı sıra belirledi. Düşüncesindeki bu değişimler ve gelişmeler doğrultusunda, şiirinde ki konularda değişti ve gelişti. Bu değişimler, onun, emek ile sermaye çelişkisini kavramasına ve bu konularda kendini yetiştirip, bölgesindeki ağalara ve şeyhlere de başkaldırısını getirdi. Kel ağanın nezdin de kapitalist düzene, Kıl imamın nazarında feodal yapıyı sorgulamaya başladı, sazıyla sözüyle dile getirip tele döktü. Ve sonrasında aşık İhsani' yi, 1960' ların açık sosyalist partisi Türkiye işçi partisinin (TİP) içinde gördük, artık o işçi sınıfı içinde fiili olarak yerini almış, işçi sınıfının kurtuluşu için çalıp, söylüyor, mücadelesini veriyordu. Parti içindeki çalışmalarıyla da her geçen gün sınıf bilincini de artıyordu. Sınıf bilinci arttıkça, emperyalizme-kapitalizme olan kını de artıyordu. Bu kının

verdiği hızla halkın karşısına geçip, türkülerıyla, şiirleriyle sınıf

bilincini aşıyor, emek sermaye çelişkisini anlatıyordu. Bunda da çok başarılı oluyordu. Çünkü her toplantısı, verdiği her konseri on binleri, yüz binleri buluyordu. Statları, kapalı spor salonlarını doldurmayı başarıyordu. O, artık işçi sınıfının yegane ozanı olmuştu. Aşık İhsani' nin, bu çıkışından, başarısından rahatsız olanlar vardı, en başta devlet rahatsız olmaya başlamıştı. Bunun devamında, yasaklar, tutuklamalar başladı. Fakat bunların hiç biri Aşık İhsani' yi yıldırılmıyordu, çünkü o artık sosyalist bir halk ozanıydı.

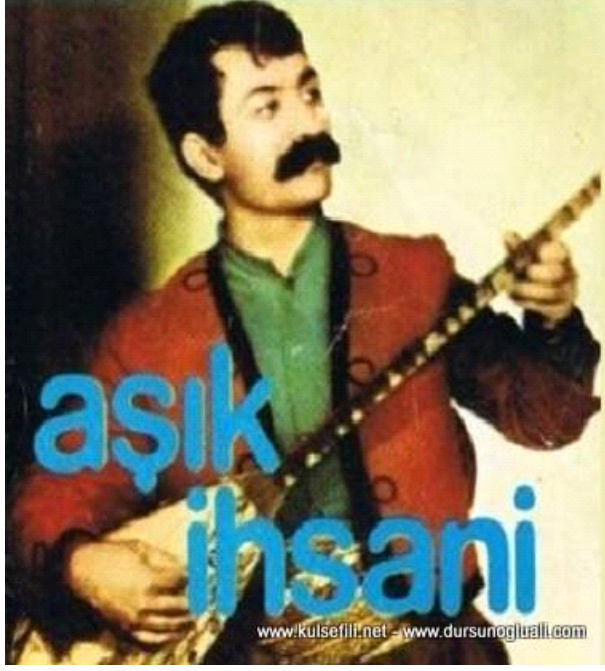
1960 ile 1980' lerin en baskıcı dönemlerinin hiç susmayan sosyalist ozanı, işçi sınıfının grevlerinde, mitinglerinde, bir Mayıslarda meydanları gümbür gümbür sallayan, yönetenleri kaygıya düşüren sınıfın güçlü ozanı Aşık İhsani.

Ve, bundan sonra o: "Sorumluyum ben çağımdan/Düz ovamdan dik dağımdan/Sömürgeyi torağımdan/Sürene dek yazacağım." Diyor. Ve gerçekten çağının sorumluluklarını, işçi sınıfına sunduğu katkılarıyla yerine getirmeye çalışmıştır. Ve bu şiirinden dolayı sosyalizm propagandası yaptığı gerekçesiyle cezaya çarptırılmıştır. Tutuklu olarak yargılanmıştır. Yine peşinden, 1970 yılında doldurduğu üç dert ve dağdan indim düze adlı plaklarında emniyeti küçük düşürücü, alaya alıcı sözler bulunduğundan cezaya çarptırılmış, bir sene ağır hapis, 500 lira da para cezası ile 6 ay süreyle Bursa iline sürgün edilmiştir.

Bunlar yetmiyormuş gibi yazacağım adlı şiir kitabı Türkiye'nin her yerinde yok satarken , kitabı, İstanbul 6. asliye ceza hakimliğince komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle toplatılmıştır. İhsani usta da bir süre yine ceza evinde kalmış ve tutuklu olarak yargılanmıştır. Kısacası, İhsani ustanın her hangi bir geceye katılması bile suç sayılıyor, bu gecelerde okuduğu şiirlerden ve yaptığı konuşmalardan dolayı sürekli mahkemeye veriliyordu. Ama Aşık İhsani tüm bu olumsuzluklara karşı mücadelesine yılmadan devam etmiştir.

Aşık İhsani, yukarda bahsettiğim gibi sosyalist düşünceyi savunuyordu, onun içinde, o günün sosyalizmi savunan Türkiye İşçi Partisi (TİP) den milletvekili olmak onunda hakkıydı. İhsani ustada buradan yola çıkarak 1968 de İstanbul'dan TİP milletvekili adayı oldu, ama kazanamadı. Fakat bundan sonra üzerindeki baskılarda artmış oldu. Yani, sosyalist düşünceyi savunmak, işçi sınıfına yakın durmak Aşık İhsani' ye suç olmuştu. Onun için kendine 1974 de Ecevit hükümeti tarafından pasaport verilmemiştir. Yurt dışına çıkmak, Almanya da Türk işçilere konser vermek istemesi engellenmişti. Böylelikle insanlık hakları kısıtlanmıştır. Günümüzde olduğu gibi, 1974 yılında da devleti dolandıranlara, asalaklara, çetelere her türlü kolaylık sağlanırken, Halkının ozanı İhsani ustaya halkını ve işçi sınıfını çok sevdiği ve kapitalizme karşı şiirler yazdığı için dışarı çıkma yasağı konmuştur. Bu topraklarda vatan sever olmak için devleti dolandıracaksın, çete kuracaksın yada 6. filoyu yurda koyacaksın. Bunlardan hiç birini İhsani usta yapamadığından böyle çağ dışı uygulamalara maruz kalmıştır.

Aşık İhsani'nin toplumcu şiirle gürleyen sesi, binlerce yıllık halk şiirinin en modern, en güçlü sesidir. Aşık İhsani bu çıkışıyla kimi sosyalist geçinen burjuva aydınları tarafından eleştirilip karalansa da, bu yersiz ve mesnetsiz eleştiriler, İhsani ustanın güçlü sözleri karşısında etkisiz kalmıştır.

Aşık İhsani, ardı arkası kesilmeyen devrimci söylemlerle sarsılıp duran 20.yy toplumunun öncülerinden, bunların başta gelen ozanlarından biridir. Bu öyle bir ozan ki egemen sınıflar karşısında köleleşmiş, iniltiden başka bir sesi kalmamış olan devlet yanlısı, sözüm ona ozanları da kaldırıp atmış, onun yerine dünya işçi sınıfının mutluluğuna adanmış devrimci anlam taşıyan bir ses getirmiştir. Şöyle ki:Özgür düşüncede arınmış günde/Teknik bilim savaşında en önde/Kökü kanlı toprakların üstünde/Yedi açan kızıl gülde biz varız/Öküzü sabanı duvara asan/Ağayı patronun üstüne kusan/Makineye geçip düğmeye basan/Cıvı cıvı köyde ilde biz varız. İhsani ustanın bu örneklerini çoğaltabiliriz.

Aşık İhsani'nin devrime ve sosyalizme olan inancı sadece sözde değil pratik dede görülmüştür. Bir örnek:1969 yılında Amerika'n 6. filosunun İzmir'e girişini engellemek için Mahir Çayan' larla protesto eylemlerine katıldı ve tutuklandı. Tutuklu kaldıkları yer öyle insanlık dışı bir yerdi ki, oraya atfen, daha sonra devrimcilerin dillerinden düşmeyip marş haline gelen şu şiirini yazdı.

İzmir bura kordon boyu/Üç kişi bir tabuttayız/Suçumuz ne bilmiyoruz/Üç kişi bir tabuttayız/Altımız taş üstümüz taş/Ayaklar su içinde yaş/Sancı bastı yavaş yavaş/Üç kişi bir tabuttayız.

Komünist Ozan

GELEN VAR *

Düzenbazlar ellediler devleti,
Talan var ha beyler, talan var talan
Demokrasi türküleri söylenir,
Yalan var ha beyler, yalan var yalan

Onun asıl sahibine bir haber,
Vermeden sattılar vatani yer- yer,
Bir hiç iken iki yılda milyoner,
Olan var ha beyler, olan var olan!

Bir yanda ezilmiş halk zarı- zarı,
Hayali, rüyası arpayla darı,
Öte yandan milyonları dışarı,
Salan var ha beyler, salan var salan!

Böyle boş başına gidişin nere
Milletin sırtında kol gere, gere
İşsizlikten yana her gün bir kere
Ölen var ha beyler, ölen var ölen!

Başkaları çıkıp giderken aya,
Biz hala bekleriz göl tutsun maya,
Bu gidişi ta kökünden yıkmaya
Gelen var ha beyler, gelen var gelen!

Aşık İhsani